

บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนญี่ปุ่นในประเทศไทย

นางสาว กรรพุม บุญทวี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-659-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 1743290x

FUNCTIONAL ANALYSIS OF JAPANESE MEDIA IN THAILAND

Miss Kanpoom Boonthavi

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-659-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนญี่ปุ่นในประเทศไทย

โดย

นางสาว กรรพุม บุญทวี

ภาควิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน สุชาโต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

กรรพุม บุญทวี : บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนญี่ปุ่นในประเทศไทย (FUNCTIONAL ANALYSIS OF JAPANESE MEDIA IN THAILAND) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร.ศิริชัย ศิริภาวะ, 130 หน้า. ISBN 974-636-659-9

การวิจัยมีจุดประสงค์เพื่อเข้าใจถึงโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของระบบสื่อมวลชนญี่ปุ่นในประเทศไทย โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ ศึกษาระบบสื่อในฐานะระบบย่อยของสังคม วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่ามีสิ่งพิมพ์ในระบบ 11 ฉบับ สื่ออิเล็กทรอนิกส์คือสื่อวิทยุ 1 รายการ สื่อโทรทัศน์ระบบบอกรับ 1 รายการ สื่อVDOจำนวนมาก ทำการผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและประกอบธุรกิจให้แก่ชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย กิจกรรมในระบบขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกคือ ระบบกฎหมายไทย ชุมชนญี่ปุ่นในประเทศไทย สื่อมวลชนไทย และสื่อมวลชนจากประเทศญี่ปุ่น

ปัญหาของระบบคือ ขาดทรัพยากรที่จำเป็นและปัญหาในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ซึ่งสามารถแก้ไขได้ โดยการวางแผนในระยะยาวและการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเพื่อให้ระบบเกิดสมดุลย์

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา 2539.....

ลายมือชื่อนิสิต พิมพ์ บุญทวี.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.ศิริภาวะ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C65021 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD:

FUNCTION / MASS MEDIA / JAPANESE IN THAILAND

KANPOOM BOONTHAVI : FUNCTIONAL ANALYSIS OF JAPANESE MEDIA IN THAILAND. THESIS ADVISOR: ASSO. PROF. SIRICHAIR SIRIKAYA, Ph.D.

130 PAGES. ISBN 974-636-659-9.

The objective of the research is to analyze the function and structure of the Japanese media system in Thailand through the use of the Structural - Functional approach to study the Japanese media as a subsystem within the Japanese community and the Thai society. The method of qualitative approach is used in the research.

The research reveals that there are 11 printed media , one radio program , one cable TV program and innumerable video contents which produce and distribute essential news and information required for the way of living and business transactions by the Japanese resident. The system activities depend on external environment factors which include the Thai legal system, the Japanese community in Thailand, The Thai media and the media from Japan.

The research found that the problem in the system are lack of essential resources and difficulty in cross-cultural communication. Possible solutions are long term planning and adjustment to different culture which should facilitate the system to maintain balanced function.

ภาควิชา..... การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต..... Kanpum Boonthavi
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... Sirichai Sirikaya
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่มีโอกาสจะสำเร็จลงได้หากผู้วิจัยไม่ได้รับความกรุณาของคณาจารย์ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ โดยเฉพาะ รศ.ดร.ศิริชัย ศิริกาเยะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งนอกจากจะเป็นผู้สอนวิชาสำคัญๆ ในโครงการศึกษาชั้นปริญญาโทหลายวิชา ยังเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของผู้วิจัยมาตั้งแต่ยังศึกษาระดับปริญญาตรี และ ผศ.ขวัญเรือน กิติวัฒน์ กรรมการวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้ความกระจ่างในด้านวิชาการและความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงต้องกราบขอบพระคุณท่านทั้งสองไว้ ณ ที่นี้

ในโอกาสเดียวกันผู้วิจัยขอขอบพระคุณพี่ๆ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลวิจัยจากห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ ทั้งดูแลและให้คำแนะนำต่างๆ อย่างอบอุ่นตลอดชีวิตการศึกษานี้ด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังต้องขอบคุณ Koshiro Yamaoka ผู้ช่วยวิจัยที่เสียสละให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกด้าน ขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นนิเทศศาสตร์ ผู้สนับสนุนทั้งด้านวิชาการและกำลังใจคือ รศ.สุพัตรา คุณหากาญจน์ กัญญารักษ์ ศรีทองรุ่ง และดวงพร อัครวิไล เพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขระหว่างเขียนวิทยานิพนธ์

สุดท้าย ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณและมอบส่วนดีเท่าที่มีของวิทยานิพนธ์นี้ให้แก่คุณย่าสุภาวงศ์ บุญทวี และ ผศ.พาดิณี บุญทวี แห่งคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้สอนให้ผู้วิจัยรักการเรียนและเชื่อมั่นในการศึกษาหาความรู้โดยไม่หยุดยั้ง

กรรพุม บุญทวี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๗
กิตติกรรมประกาศ	๘
สารบัญ	๙
สารบัญตาราง	๑๐
สารบัญภาพ	๑๑
สารบัญแผนภูมิ	๑๒

บทที่

1	บทนำ	1
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา	7
	ปัญหาคำวิจัย	7
	วัตถุประสงค์การวิจัย	8
	ขอบเขตการวิจัย	8
	ข้อสันนิษฐาน.....	8
	นิยามศัพท์เฉพาะ	9
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2	แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่	11
	แนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาโครงสร้างระบบสังคม	13

ทฤษฎีบทบาทหน้าที่หลัก	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
3 ระเบียบวิธีวิจัย	26
การเก็บข้อมูลเบื้องต้น	26
แหล่งข้อมูล	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	41
การนำเสนอข้อมูล	41
ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ระเบียบวิจัย	41
4 การวิเคราะห์โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสื่อญี่ปุ่นในประเทศไทย	43
โครงสร้างของระบบสื่อมวลชนญี่ปุ่นในประเทศไทย	43
สื่อมวลชนญี่ปุ่นในประเทศไทย	44
ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบสำคัญในระบบ	82
สภาพแวดล้อมนอกระบบ	94
ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ	99
หน้าที่ต่างๆของระบบ	105
การรักษาสมดุลของโครงสร้าง	111
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	115
สรุปผลการวิจัย	115
อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	117
รายการอ้างอิง	121
ภาคผนวก	126
ประวัติผู้เขียน	130

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 นสพ. บางกอกทูไฮ.....	47
ภาพที่ 2 นสพ.สยามบิสเนสนิวส์.....	51
ภาพที่ 3 ข่าวธุรกิจนสพ. สยามบิสเนสนิวส์.....	52
ภาพที่ 4 หนังสือข่าวนิวส์เน็ต.....	56
ภาพที่ 5 หน้าแรกหนังสือข่าว นิวส์เน็ต.....	57
ภาพที่ 6 วารสารกรุงเทพ.....	62
ภาพที่ 7 หนังสือพิมพ์ WEB.....	66
ภาพที่ 8 หน้าข่าวบันเทิง WEB.....	67
ภาพที่ 9 หนังสือพิมพ์ Voice Mail.....	70
ภาพที่ 10 หน้าบันเทิง Voice Mail.....	71
ภาพที่ 11 นิตยสารมารูโกะโทะ.....	75
ภาพที่ 12 โฆษณาย่อยในนิตยสารมารูโกะโทะ.....	76
ภาพที่ 13 ร้านคิโนะคุนิยะ.....	88
ภาพที่ 14 เอกสารประชาสัมพันธ์ร้านนิตไทย.....	91
ภาพที่ 15 แผ่นปลิวโฆษณานสพ.โยมิอูริ.....	98
ภาพที่ 16 บทความเรื่องสงกรานต์นิตยสารมารูโกะโทะ.....	109
ภาพที่ 17 คอลัมน์อาหารนสพ.WEB.....	110

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1	แบบจำลองของเดอเฟลอร์เกี่ยวกับระบบสื่อสารมวลชนอเมริกัน	12
แผนภูมิที่ 2	เปรียบเทียบระดับการขึ้นอยู่กับกันและกัน ขององค์ประกอบในระบบ	14
แผนภูมิที่ 3	องค์ประกอบสำคัญในระบบสื่อมวลชนญี่ปุ่นในไทย	82
แผนภูมิที่ 4	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบสื่อมวลชนกับสภาพแวดล้อม	95
แผนภูมิที่ 5	ระดับการขึ้นอยู่กับกันและกันขององค์ประกอบใน	100
แผนภูมิที่ 6	กระบวนการผลิตหนังสือพิมพ์	106
แผนภูมิที่ 7	กระบวนการผลิตหนังสือข่าว	106
แผนภูมิที่ 8	กระบวนการผลิตรายการวิทยุภาคภาษาญี่ปุ่นสวท.	106
แผนภูมิที่ 9	กระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ระบบบอกรับ	107
แผนภูมิที่ 10	กระบวนการผลิตรายการ VDO	107

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	สื่อญี่ปุ่นในประเทศไทย	44
ตารางที่ 2	สื่อสิ่งพิมพ์ญี่ปุ่นในประเทศไทย	45